

KOULUN TOIMINNALLISET
PIHAMAALAUKSET

- MENETELMÄOPAS -

SISÄLLYS

ESIPUHE: TAIDE JA LIIKUNTA KOHTAAVAT KOULUN PIHALLA	3
JOHDANTO: PROJEKTIN SISÄLTÖ JA TAVOITTEET	4
TAIDeprojekti OSANA Opetussuunnitelmaa	7
TOIMINNALLISTEN PIHAMAALAUSTEN TOTEUTTAMINEN KOULUSSA	8
1. TYÖPAJATAPAAMINEN	10
2. TYÖPAJATAPAAMINEN	16
3. MAALAUSPÄIVÄ	20
PALAUTE	26
OHJAAJAN TAUSTA TAITEILIJANA JA TAIDEOHJAAJANA	27

Julkaisija: Vantaan kaupunki 2016

Taideohjaaja/ taiteilija: Jaana Tuomisto

Valokuvat: Hanna Nyman, Jaana Tuomisto

Toimitus: Hanna Nyman, Jaana Tuomisto

Graafinen suunnittelu ja taitto: Tiina Kuoppala

Oppilaiden kommentit: Rekolan ja Kivimäen koulun oppilaat

ESIPUHE

"Koulun piha
oli ennen vähän
tylsä ja synkkä,
mutta nyt se
kivan värikäs ja
liikunnallinen."

TAIDE JA LIIKUNTA KOHTAAVAT KOULUN PIHALLA

Mikä innostaa liikkumaan ja aktiiviseen välituntiin ja koulupäivään? Miten osallistaa lapset luontevasti kouluympäristön suunnittelijoina? Olisiko koulun asfalttipiha viihtyisämpi ja virikkeellisempi, jos siellä olisi lasten itsensä suunnittelemaa taidetta?

Koulujen pihat ilmiönä nousivat Vantaalla keskiöön lähtiessämme toteuttamaan *Koulun toiminnalliset pihamaalaukset* – pilottiprojektia kulttuuri- ja liikuntapalveluiden yhteistyönä ja osana kulttuurikasvatussuunnitelmaa. Haluamme tämän oppaan kautta mallintaa Vantaalla toteutettua projektia muihin maamme kuntiin ja osaksi uusia kulttuurikasvatussuunnitelmia.

Koulun toiminnalliset pihamaalaukset -projekti oli lapsilähtöinen ja helposti toteutettavissa. Sen sisällöt linkittyivät luontevasti opetussuunnitelmaan tukien oppimisprosessia ja ilmiöpohjaista oppimista. Projekti mahdollisti kaikille oppilaille tasavertaisen osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia, ja ne edistävät hyvinvointia koulun arjessa.

Vantaalla projektin myötä saimme koulujemme pihaille yli 40 uutta taideteosta. Ne ilahduttavat oppilaita edelleen, ja mahdollistavat leikin ja oppimisen toiminnallisella tavalla vuosiksi eteenpäin. Toivomme tämän oppaan myötä, että myös te osallistatte lapset oman ympäristönsä suunnittelijoina!

Vantaalla 21.1.2016
Hanna Nyman

JOHDANTO

Koulun toiminnalliset pihamaalaukset -hanke toteutettiin vuonna 2015 Vantaalla osana Lastenkulttuurikeskusten verkoston ja Kulttuuriperintökasvatuksen seuran valtakunnallista *Kulttuurivoltti*-hanketta. Hankkeen tarkoituksena oli kannustaa kuntia kulttuurikasvatussuunnitelman kehittämiseen ja tekemiseen.

Koulun toiminnalliset pihamaalaukset -hankkeen pilottiprojektissa toteutettiin yhteistyössä liikuntapalveluiden Liikkuva Koulu -hankkeen kanssa kymmenelle alakoululle toiminnalliset pihamaalaukset.

Jokainen projektissa mukana ollut oppilas suunnitteli oman toiminnallisen pihamaalauksensa, jonka tarkoituksena oli lisätä oppilaiden osallisuutta ja innostaa heitä liikkumaan koulun pihalla. Koulun kaikki oppilaat yhdessä valitsivat pihalle

"Se tekee
paremman mielen
ja erottaa
koulun pihan muista
värikkyydellä."

KULTTUURI
Voltti

maalattavat aiheet luonnosten perusteella. Tavoitteena oli vahvistaa lasten leikkikulttuuria ja ideoida uusia leikkimisen tapoja. Projektointiin opetussuunnitelmassa useiden eri oppiaineiden sisältöihin ja tavoitteisiin.

Projektin keskeiset tavoitteet:

- Koulun piha uutena oppimisympäristönä ja ilmiönä
- Oppilaiden osallisuuden lisääminen ja taiteen integrointi oppiaineisiin (OPS2016)
- Poikkihallinnollisen yhteistyön lisääminen liikunta- ja kulttuuripalveluiden sekä opetustoimen välillä
- Projektin mallintaminen valtakunnalliseen käyttöön osaksi kuntien kulttuurikasvatussuunnitelmia
- Lapsen kiinnostuksen herättäminen lähiympäristön kehittämiseen yhteisötaiteen keinoin
- Lapsen kulttuuri-identiteetin ja kulttuurikompetenssin vahvistaminen
- Viihtyisämpi ja värikäämpi koulupiha
- Aktiivisempi koulupäivä ja välitunnit
- Taiteilijayhteistyön mahdollistaminen

Kouluilta saadut palautteet kertovat, että projekti edisti lasten ja nuorten koulu-viihtyvyyttä. Maalausten aiheet kumpusivat pelimaailmasta, pihaleikeistä ja lasten ideoista soveltaa liikuntaa uudella tavalla innovatiivisesti ja värikäästi koulujen pihoilla.

Pitkäkestoinen taideprojekti ei olisi onnistunut ilman sitoutuneita yhteistyökumppaneita ja hyvää ennakosuunnittelua.

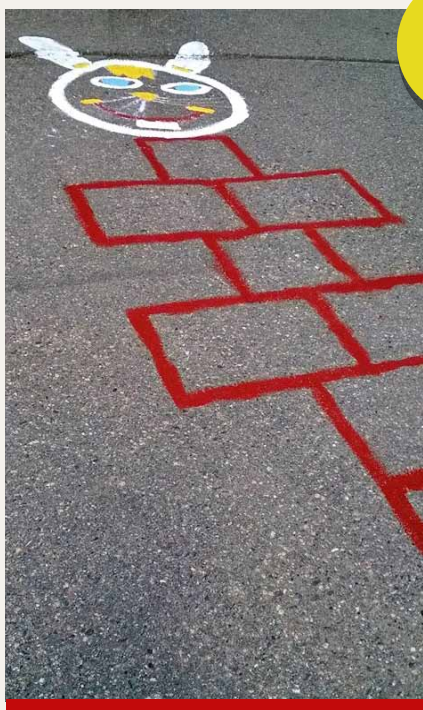
Mukana pilotissa olivat vantaalainen taiteilija **Jaana Tuomisto**, kulttuurituottaja **Hanna Nyman** kulttuuripalveluista, **Kristian Åbacka**, **Matilda Nikander** ja **Ville Vahtola** liikuntapalveluista sekä **Itä-Hakilan**, **Hakunilanrinteen**, **Rekolan**, **Hiekkaharjun**, **Leppäkorven**, **Simonkallion**, **Vierumäen**, **Kivimäen**, **Uomarinteen** ja **Seutulan koulun** 4.-luokkien opettajat ja oppilaat.

Kiitos kaikille!

"Pihassa on
kivaa leikkiä
työn jälkeen"

Taideprojekti osana opetussuunnitelmaa

Taideprojekti soveltuu erinomaisesti osaksi kulttuurikasvatussuunnitelmaa ja perusopetuksen toimintakulttuuria. Siinä yhdistyvät luontevasti osallisuus ja hyvinvointi sekä oppilaiden mukanaolo kouluyhteisön kehittämisessä. Koulun piha oppimisympäristönä tarjoaa edellytykset yhdessä oppimiseen, innostumiseen sekä fyysiseen aktiivisuuteen. Monipuolinen ja vuorovaikutteinen työskentely edistää oppimista ja tuottaa iloa.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu seitsemän laaja-alaista osaamiskokonaisuutta tavoitteineen. Projektin sisällöt soveltuvat hyvin seuraaviin:

- Ajattelu ja oppimaan oppiminen (L1)
- Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu (L2)
- Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot (L3)
- Monilukutaito (L4)
- Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen (L7)

Taideprojekti soveltuu liitettäväksi osaksi opetussuunnitelmaa seuraaviin oppiaineisiin 3.–6.-luokilla:

YMPÄRISTÖOPPI JA KUVATAIDE:

opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisältöalueet soveltuvat kaikilta osin.

LIIKUNTA:

toteutuvat kaikki tavoitteet paitsi T6

MATEMATIIKKA:

opetuksen tavoitteista T1, T4, T5, T11, T12

sekä sisällöllisistä tavoitteista erityisesti geometria ja mittaaminen (S4)

Toiminnallisten pihamaalausten toteuttaminen koulussa

Pihamaalausprojekti toteutettiin Vantaalla 4.-luokille, mutta sisältö soveltuu hyvin myös alakoulun 3.–6.-luokille.

Projekti voidaan toteuttaa osana koulun kerhotoimintaa jolloin kesto voi olla pitempi esim. 8–10 x 90 minuuttia. Maalauspäivät voi myös sijoittaa kodin ja koulun väliseen yhteistyöpäivään, jolloin oppilaiden vanhemmat voidaan osallistaa luontevasti mukaan.

Pihamaalausprojektin taideohjaus piti sisällään **kaksi työpajatapaamista ja yhden maalauspäivän**. Ensimmäisessä työpajassa esiteltiin projekti kokonaisuudessaan ja tutustuttiin pihaan. Seuraavaksi oppilaat alkoivat luonnostelun

"Koulun piha oli
ankea ja suht väritön.
Nykyään se on
värikäs ja pirteä."

kautta suunnitella pihamaalauksia oman koulun tarpeisiin sopivaksi. Useissa kouluissa haluttiin osallistaa projektiin kaikki koulun oppilaat järjestämällä äänestys, jonka perusteella valittiin toteutettavat 3–5 pihamaalausta. Toisella työpajakerralla tehtiin työpiirustukset toteutettavista maalauksista. Työpiirustuksissa keskityttiin mittakaavaan, tarkkaan mitoitukseen ja tarvittaviin sabluunoihin sekä apuvälineisiin suuren kuvan piirtämiseksi.

Kolmas tapaaminen oli se odotetuin hetken pääsimme vihdoinkin aloittamaan varsinaisen maalauksen. Maalauspäivä oli noin viiden tunnin mittainen ja siihen osallistui yhtä maalattavaa kuvaa kohden yksi aikuinen ja 6–8 oppilasta. Maalattavat kuvat piirrettiin ensin katuliiduilla yhdessä asfalttiin oikeaan mittakaavaan ja ohjaajan hyväksymisen jälkeen annettiin kuva-kohtaisesti ohjeistettu maalauslupa.

Työskentely oli jaksotettu pienryhmissä niin että kaikille riitti mielekästä puuhaa ja jokainen saattoi myös levähtää halutessaan. Oppilaiden innokkuus ja ahkeruus oli ihailtavaa, ruokatauko oli monelle ainoa lepo hetki maalauspäivän aikana. Valmiilla pihamaalauksilla pääsi leikkimään jo maalauspäivän iltana koska ne toteutettiin laadukkailla tienmerkkintämaaleilla joista löytyy myös useita värisävyjä. (punainen, keltainen, sininen, vihreä ja valkoinen).

Tienmerkkintämaalin perustiedot:

Pihamaalauksissa käytettiin **TEKNO-ROAD 3020** tienmerkkintämaalia joka on nopeasti kuivuva, himmeä, sään- ja valonkestävä vesiohenteinen dispersiomaali. Sitä käytetään yleisesti teiden, ajoratojen, paikoitusalueiden ja muun liikenteen vaatimien kohteiden merkkintään asfaltti- ja öljysorapinnoille. Maali kuivuu erittäin nopeasti. Lämpötilan ollessa yli +20 °C voidaan leikkiä ja liikkua jo 3 minuutin kuluttua maalauksen päällä sen sotkeentumatta. Aiemmissa lämpötiloissa kuivuminen hidastuu, mutta on tällöinkin riittävän nopeaa, joten maalia voidaan käyttää kevään tai syksyn kylmissä oloissa lämpötilan ollessa esim. +5 – +10 °C. Maali on levityksen jälkeen vesiliukoinen n. ½ tunnin ajan, joten maalaamista sateen uhatessa on syytä välttää.

Edullinen vaihtoehto vinkiksi:

Pihamaalauksia voi toteuttaa edullisemmalla budjetilla esim. käyttäen lateksipohjaisia maaleja tai katuliituja. Aurinkoisina päivinä pihamaalauksia voi tehdä asfaltille pensselillä pelkällä vedellä maalaten. Talvella lumen värjääminen onnistuu jos laimentaa vesiohenteisia ns. pullovärejä riittävän ohueksi ja levittää vetisen värin esim. sumupullolla sumuttaen lumen päälle.

1. Työpajatapaaminen

Toiminnallisten pihamaalausten suunnittelun tavoitteena olivat koulupihan viihtyisyyden parantaminen ja välituntitoiminnan aktivoiminen sekä oppilaiden osallisuuden lisääminen, jolla haluttiin kannustaa lapsia osallistumaan itse oman toimintaympäristön suunnitteluun, kehittämiseen ja toteuttamiseen ohjatusti. Yhdessä tekemisen kautta haluttiin myös luojittaa luokan yhteishenkeä yhteisötaiteen keinoin. Toiminnalliset pihamaalaukset toteutettiin lapsilähtöisesti pareittain ja pienryhmissä.

Ensimmäisillä kaksoistunneilla tutustuimme ”uusin silmin” lasten kanssa oman koulun pihaan ja kiinnitimme huomion sen suomiin mahdollisuuksiin suunnitella ja toteuttaa pihamaalauksia. Pihakierroksen yhteydessä on hyvä keskustella mm. sopivista ja soveltumattomista paikoista toiminnallisille pihamaalauksille.

Juoksemaan houkuttelevat maalaukset vaativat ison tilan kun taas pienemmän pelilauta-idealla toimivan maalauksen voi toteuttaa rauhallisempaan paikkaan. Yhdessä olisi myös hyvä pohtia, mitä muita toimintoja piha-alueella on päivän aikana ja huomioida suunnittelussa niiden vaatima tilantarve.

Pihaleikkien suunnittelijana lapsilla on loputon mielikuvitus. Ideoinnin ja suunnit-

telun apuna voi hyödyntää oman koulun sijaintia, linjaa ja erityispiirteitä (musiikki-, taide-, matematiikka-, liikuntapainotteisuus). Geometristen muotojen tai matemaattisten lukusarjojen yhdistämisen värioppiin tarjoaa jo laajan oppisisällön sekä äärettömän määrän mahdollisuuksia pihamaalausten ideointiin.

Luonnosteluun ja ideointiin voi hyödyntää erilaisia avoimen koodin piirustusohjelmia ja syntyneet kuvat voi tulostaa jatkotyöstämistä varten. Perinteisten lautaspelien ja erilaisten tietokonepelien lasten keksimät sovellukset saattavat myös sopia aiheiksi. Vain mielikuvitus on rajana kaikille vapaasti piirretyille hahmoille ja aktiivisuuteen houkutteleville radoille.

Toiminnallisten pihamaalausten peliohjeisiin ja sääntöihin kannattaa kiinnittää erityisesti huomiota. Niiden olisi hyvä olla selkeät ja mielellään maalatusta kuvasta luettavat.

Pihamaalaus projektiin voi osallistua toteuttavan ryhmän lisäksi muutkin oppilaat projektin rajaamisesta riippuen. Koululle voi järjestää vaikkapa esittelyn ehdoteista pihamaalauksista, joista koko koulu voi äänestää parhaimmat toteutettavaksi. Äänestyksen voi toteuttaa perinteisellä lippuäänestyksellä luokittain tai tietotekniikkaa hyväksi käyttäen sähköisesti.

"Oli mukava saada maalata oman koulun pihaan jotain omia ja yhdessä keksittyjä ideoita."

- Äänestäminen**
1. Opettaja antaa äänestyslaput.
  2. Tutustu näyttelyyn ja valitse suosikkisi.
  3. Merkitse työn numero lappuun.
  4. Laita lappu laatikkoon. ☺

Rekolan koulun äänestysnumerointi, esityskuva, peliohjeet sekä äänestysohje.

Paikkasidonaisuus on huomioitu venytetyssä vesitornimaalauksessa.

Oman koulun yhteishenki näkyy jo pihalla.

Geometrian hyödyntämistä värihippaleikkiin.

1. TYÖPAJA

🕒 2 x 45min

TARVIKKEET:

- Suttupaperia luonnosteluun
- Mustaa A3-paperia esityskuvaan
- Lyijykynät, kumit
- Väriliidut
- A4-paperia
- Tablet-tietokoneet (dokumentoikaa työvaiheet)

LUONNOKSIA JA ESITYSKUVA

- Sovitaan aluksi yhteinen teema tai aihepiiri johon pihamaalaukset suunnitellaan.
- Toimitaan pareittain tai pienryhmissä.
- Ideoidaan noin 25 minuuttia suttupaperille yhdessä parin kanssa.
Voi pohtia yhdessä mikä olisi kivaa tekemistä välitunnilla?
Mistä muutkin saattaisi pitää? Mitä välineitä on käytössä välituntien aikana?
- Keskustelun kautta valitaan jatkoon pääsevät ideat luonnoksista. Näistä tehdään väriliiduilla esityskuva mustalle A3-paperille, musta paperi on ikään kuin asfaltti. Esityskuvan selkeys, pelkistys ja toiminta-idean esiin tuominen ovat pääroolissa. Käytetään samanvärisiä liituja kuin käytössä olevat maalitkin tulevat olemaan.
- Laaditaan erilliselle A4-paperille lyhyet peliohjeet äänestyksen tueksi. Useissa kouluissa peliohjeiden laatiminen ja äänestys toteutettiin opettajan johdolla ennen toisen työpajan alkua.

"Yksi on jättidonitsi, jonka päällä on kuorrute, jonka päällä on monivärisiä nonpararelleja. Niiden päälle astutaan twisterissä."

Kilpikonna pallopelin pohjaksi.

Lautapelityyppinen hyppy- tai pallonkuljetuspeli.

1. TYÖPAJAN TAVOITTEET:

- Lapsen itsetuntemuksen lisääminen lapsilähtöisen ideoinnin ja suunnitteluprosessin avulla.
- Luokan yhteishengen syventäminen ja lujittaminen.
- Värioppiin tutustuminen: päävärit, välivärit ja vastavärit.
- Saada mahdollisimman paljon erilaisia ideoita/ luonnoksia pihamaalauksista peliohjeineen.
- Huolellisesti tehdyistä esityskuvista voi pitää näyttelyn ja halutessaan järjestää äänestyksen johon muutkin koulun oppilaat voivat osallistua.

"Aluksi idea kuulosti tylsältä, mutta sitten se oli tosi mukavaa."

"Piha oli tylsempi ja ankeampi. Nyt se on pirteämpi ja iloisempi."

Koulun harmaa asfalttipiha ennen maalaamista (Rekolan koulu).

VINKKILISTA:

- Ideointia ja vinkkejä kuva-aiheisiin voi löytää netistä kuvahakuna hakusanoilla: geometriset kuviot, geometry, katutaide, streetart. Näissä on kuitenkin muistettava että joitain kuvia suojaaa tekijänoikeudet, jolloin niiden kopioiminen on kielletty. kuvasto.fi/kuva-oikeuksien-abc/
- Koulun pihasta voi piirtää kartan, johon pihamaalauspaikat merkitään.

"Maalaukset ovat paljon mukavampia ja hauskempia kuin tavalliset hyppyrudut ja tervapadat tms."

Tuunattuja tervapatoja.

2. Työpajatapaaminen

Ennen työpiirustuksen tekemistä on lasten käsitystä mitoista ja mittasuhteista hyvä havainnollistaa lapsen oman kehon kautta. Jalkateränpituudesta voi mitata tarvittavan tilan vaikkapa hyppimällä eteneviin peleihin. Hypyn keskimääräinen pituus löytyy pienellä hyppykilpailulla nopeasti.

Harppauksia ja askelpituutta voi mitata ryhmän pisimmän ja lyhimmän lapsen kanssa. Pitkillä harppauksilla reisilihakset venyy ja peli etenee nopeasti, sipsuttamalla saadaan pohjelihaksiin vipinää vaikka eteneminen hidastuukin.

Pitkien toiminnallisten temppuratojen mitat on hyvä hahmottaa todellisessa koossa mittaamalla etäisyydet paikan päällä narua tai pitkiä mittoja apuna käyttäen.

Maalauksessa toistuville kuvioille kannattaa tehdä sabluunat kartongista tai muusta vahvasta materiaalista. Sabluunan avulla samaa kuva-aihetta on helppo toistaa piirtämällä se ennen maalausta katuliidulla asfalttiin. Sabluunaksi erilaisiin peleihin sopii myös erilaiset muovikannet.

Jalan kokoa, hypyn pituutta ja askeleen mittaa voi testata etukäteen.

Esim. tähti ja pallo sabluunoita apuna käyttäen voi toistaa samaa kuvaa.

"Matoradalla
voi pitää
kaverin kanssa kisaa
tai hyppiä ruutua.
Auringossa voi leikkiä
pilvihippaa ja
tervapataa"

Juoksukisa vaatii pitkän radan.

TARVIKKEET:

- A2-paperi työpiirustukselle
- Mittoja, viivoittimia
- Kartonkia sabluunoiden tekoon
- Lyijykynät, kumit, sakset ja värikynät
- Tablet-tietokoneet (dokumentoikaa työvaiheet)

TYÖPIIRUSTUS

- Valitaan mahdollisesti äänestyksen tuloksena toteutettavat pihamaalaukset 3–4 maalausta / n. 25 oppilasta.
- Mitoitetaan ja piirretään työpiirustus A2-kokoiselle kartongille. Huomioidaan keskinäiset mittasuhteet ja värit.
- Työpiirustus voidaan toteuttaa teknisen piirustuksen keinoin valittuun mittakaavaan (esim. 1/50).
- Työpiirustukseen merkitään tarkat mitat ja etäisyydet suhteessa toisiinsa sekä oikeat värit maalattaville alueille. Työpiirustuksesta luetaan maalauspäivänä miten työskentely etenee.
- Ruudukkosuurennustekniikkaa apuna käyttäen lasten vapaasti piirtämät kuva-aiheet saadaan toistettua samanlaisena, oikeassa suhteessa asfalttiin.
- Tehdään toistuvista kuva-aiheista sabluunat joiden avulla voidaan piirtää kuva katuliidulla asfalttiin ennen maalausta.

2. TYÖPAJAN TAVOITTEET:

- Mittojen hahmottaminen ja mittaaminen tutuksi oman kehon kautta.
- Maalauspäivää varten toteutettu työpiirustus mittoineen.
- Maalausjärjestyksen huomiointi.
- Käsitteet esityskuva ja työpiirustus tutuksi.

3. Maalauspäivä

3. MAALAUUS

🕒 1 x 5 t

TARVIKKEET:

- Työpiirustukset
- Maalit, maalikauhat maalin jakamiseen pienempiin astioihin
- Maalin sekoitustikut
- Pensselit: pensselin leveys 4–10 cm
- Maaliastiat: muovipurkit ja suojamuovia
- Katuliidut, sakset
- Mahdolliset sabluunat
- Vahvaa narua, lautaa
– apuvälineitä kuvien tekemiseen
- Suojapressu maalikeittiön pohjaksi
- Metrimitta ja rullamittoja
- Käsineet, suojalasit, kenkäsuojat ja haalarit
- Lippusiimaa alueen rajaamiseksi
- Jättesäkkejä
- Reippaita maalareita ja runsaasti iloista mieltä!
- Tablet-tietokoneet (dokumentoikaa työvaiheet)

Toiminnalliset pihamaalaukset soveltuu hyvin toteutettavaksi pienryhmissä yhden luokan oppilaiden kanssa tai koulun ja kodinyhteistyöpäivänä niin että vanhemmatkin osallistuvat maalaamiseen. Maalattava alue kannattaa puhdistaa huolellisesti harjaamalla irtonainen sora pois kuvan alta. Lisäksi on hyvä erottaa alue muusta välituntialueesta lippusiimalla.

Maalaukseen osallistuvien työturvallisuus huomioidaan asianmukaisella pukeutumisella: käsineet, suojalasit, kenkäsuojat ja haalari ovat tarpeellinen varustus maaluspäivälle.

Kiveen maalattu kirjava kilpikonna.

Isot kivet, betonilaatat, asfaltti ja öljyso-
ra ovat sopivia alustoja maalausten te-
kemiseen. Maalaus ajankohdaksi sovel-
tuu parhaiten alkusyksy ja loppukevät.
Pihamaalausten maalaaminen onnistuu
ainoastaan kuivalle alustalle. Sateen
sattuessa maalauspäivää joutuu siirtä-
mään, koska maali liukenee veteen eikä
siitä syystä kuivu alustan ollessa kostea.

Maalauksen esivalmistelut on syytä miet-
tiä huolellisesti. Koulun pihaan voi pe-
rustaa pressun päälle ns. maalikeittiön,
jossa säilytetään maalipönttöjä, pensse-
leitä, suojavarusteita ja muita tarvittavia
tarvikkeita. Maalikeittiössä jaetaan maa-
lit pienempiin astioihin ja valitaan tar-
peeseen sopivat välineet. Maalin nopean
kuivumisen vuoksi erilaisia suojamuove-
ja kannattaa varata runsaasti. Lisäksi se
kannattaa sijoittaa varjoon, keskeiseen
mutta rauhalliseen kohtaan piha-alueel-
la. Maalikeittiön vastuuhenkilönä, maalin-
sekoittajana ja -jakajana on hyvä olla vä-
hintään yksi aikuinen.

Oppilas hyvin suojautuneena maalaamaan.

Ennen maalauksen aloittamista kaikki
maalattavat kuvat piirretään todellisen
kokoisena katuliiduilla pihaan. Jos on-
nistuu saamaan samanvärisiä pihaliituja
kuin maalitkin ovat, voi liidun väri merkitä
maalin väriä, muutoin värikoodi on mer-
kittävä kirjaimilla.

Maalattavat kuvat piirretään todellisen kokoisena katuliiduilla pihaan.

VINKKEJÄ MAALAUSPÄIVÄÄN

Apuvälineitä maalattavien kuvien piirtämiseen ja suurentamiseen on monia. Pitkillä naruilla voi hahmotella pihaan suunnitellut erilaiset radat liitupiirtämisen avuksi. Taideaineista tuttu ruudukkosuurennus on yksinkertainen tapa suurentaa vapaasti piirretyt kuva-aiheet samanlaisena. Laudoista saa helposti pitkiä viivoittimia ja kahden oppilaan käsien väliin pingotettu naru ajaa saman asian.

Suuren ympyrän piirtämiseen soveltuu ”lapsiharppi” eli kaksi lasta, pitkä naru ja liitu. Aluksi mitoitetaan halutun ympyrän halkaisija (esim. 6 metriä) ja jaetaan se kahdella (3 metriä). Tarvitaan vähän yli kolme metrin naru, jonka kumpaankin päähän tehdään isohko lenkki. Huomioithan oikean narun pituuden lenkkien solmimisen jälkeen. Lenkin pohjasta toisen lenkin pohjaan tulisi olla kolme metriä tarkan lopputuloksen aikaansaamiseksi.

*Keltainen viiva on piirretty narun avulla ennen maalausta katuliiduilla.
Siniset ja punaiset viivat on piirretty pitkällä viivoittimella.
Maalatus viivan leveys on yhtä kuin pensselin leveys.*

LAPSIHARPPI

Lenkin toinen pää pujotetaan toisen lapsen jalkaan ja jalka pidetään paikoillaan piirretävän ympyrän keskipisteessä. Toiselle lapselle annetaan liitu käteen ja käsi pujotetaan lenkistä läpi. Narua pidetään kireänä keskipisteessä olevan lapsen jalkaan nähden ja piirretään suuren ympyrän ulkokehä.

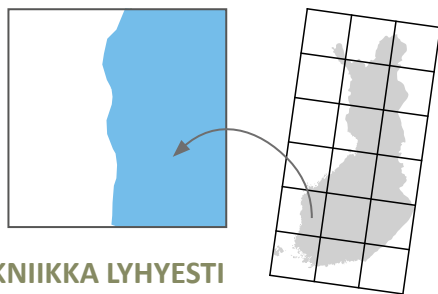

Maalatessa on tärkeää huomioida maalausjärjestys.

Maaliastioina voi käyttää muovisia isohkoja purkkeja tai lasten hiekkäämpäreitä. Purkkeja kannattaa tiedustella koulun keittiöltä. Muovipurkin suojaamiseen voi käyttää tarvittaessa pieniä muovipusseja. Maalin nopean kuivumisen vuoksi tämä suojaus on tarpeen. Jos pihamaalausprojektiin osallistuu monta koulua ja maalauspäiviä on sen vuoksi useita, silloin joudutaan käyttämään samoja välineitä pitempään. Maaliset muovipussit voi laittaa roskeen ja muovipurkki säilyy puhtaana. Isoja väripintoja maalataan n. 10 cm leveillä pensseleillä ja pienempiä yksityiskohtia kapeammilla n. 4–5 cm levyisillä.

Umpeen maalatuissa isoissa kuva-aiheissa on tärkeää huomioida maalausjärjestys. Kuvan maalaus aloitetaan keskeltä ja edetään kohti ulkoreunoja tai se voidaan aloittaa myös ns. alhaalta ylöspäin tai vasemmalta oikealle.

RUUDUKKOTEKNIikka LYHYESTI

Suurennettavan kuvan päälle piirretään tarkasti mitattu ruudukko viivoitinta apuna käyttäen. Samanlainen ruudukko piirretään myös asfaltille, niin että ruudukon kokoa on suurennettu halutussa suhteessa. Kuvaa piirretään ns. ruutu kerrallaan verraten pienen ja ison ruudun sisällä olevien viivojen suhdetta toisiinsa.

"Vapaa-ajalla on
enemmän tekemistä
ja saa kivoja kokemuksia.
Myös illalla ja
viikonloppuna
maalauksilla on
käyttäjiä."

"Tosi mukava,
että pääsimme mukaan.
Projekti yhdisti
a ja b luokan
oppilaita."

Palaute

Maalauspäivän päätteeksi on hyvä käydä oppilaiden kanssa läpi miten he ovat kokeneet taideprojektin ja mitä eri asioita on yhdessä opittu. Projektin lopuksi voi järjestää koulun uuden pihan avajaiset, jossa oppilaat esittelevät muille koulun oppilaille ja opettajille toiminnalliset maalaukset ja opettavat niihin liittyvien pelien ja leikkien säännöt kaikille.

Palautteen kautta oppilaat voivat itse arvioida oppimistaan ja eri oppiaineiden sisällöllisiä tavoitteita. Projektista dokumentoidut kuvat ja videot sekä luonnokset palauttavat hyvin mieliin projektin eri vaiheet ja niiden välityksellä on helppo havainnollistaa projekti myös muille luokille esim. koulun omana näyttelynä ja nettisivuilla. Olisi hienoa jos oppilaiden omat toiminnalliset taideteokset tulisivat julkiseksi kaikille!

Ohjaajan tausta taiteilijana ja taideohjaajana

Olen toiminut vuodesta 1994 ammatinharjoittajana ja vapaana koru- ja kuvataiteilijana. Koulutukseltani olen puuseppä (1989), muotoilija (1992) ja kuvataiteilija AMK. Viimeisimmät kuvataideopintoni suoritin Lahden Taideinstituutissa 2009–2013. Itsenäisen työskentelyn ohessa olen toteuttanut erilaisia ohjaus- ja yhteisötaideprojekteja Vantaan kaupungin palveluksessa eri-ikäisten lasten, nuorten ja aikuisten kanssa.

Monialainen koulutus antaa minulle hyvät valmiudet laajaan materiaalikirjoon ja monien teknikoiden hyödyntämiseen taiteellisessa työskentelyssä ja ohjauksessa. Tällä hetkellä teen pääosin koruja ja grafiikkaa. Lisäksi järjestän yksityisnäyttelyitä ja osallistun näyttelytoimintaan koti- ja ulkomailla. Asun Vantaalla ja työhuoneeni on Helsingin Vallilassa.

Jaana Tuomisto

<http://jaanatuomisto.wordpress.com>

www.vantaa.fi/kulttuuri • www.lastenkulttuuri.fi

**Vantaa
Kulttuuria**

